

Vastaukset Abi Historian ennakkotehtäviin kurssista Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys (s. 152–153)

1. Alla on historiaan liittyviä väitteitä. Merkitse väitteen alle, onko se totta (kyllä) vai ei (ei). Perustele lyhyesti väitteen alle valintasi.

a) 1800-luku oli porvariston vuosisata. kyllä

1800-luvun taloudellinen kehitys vaurastutti erityisesti porvaristoa, josta tuli merkittävin yhteiskuntaryhmä. Sääty-yhteiskunta muuttui luokkayhteiskunnaksi, jossa varallisuus määräsi aseman yhteiskunnassa eikä peritty asema. Myös äänioikeuden leviäminen lisäsi porvariston vaikutusvaltaa.

b) Länsimainen kulttuuri perustuu antiikin kulttuuriin. kyllä

Demokratia, filosofia, kristinusko, taideihanteet ja monet muut länsimaiselle kulttuurille tyypilliset piirteet ovat peräisin antiikista. On kuitenkin hyvä muistaa, että esimerkiksi jumalmyyttien, urheilukilpailujen ja monien muiden kulttuurin osa-alueiden juuret ovat lähtöisin jo Mesopotamian korkeakulttuureista.

c) Keskiaika oli tieteen kehityksen kulta-aikaa. ei

Keskiajalla tiede ei juuri kehittynyt. Silloin vallitsi yleinen käsitys, että kaikki olemassa oleva tieto tiedetään jo, ja se on peräisin Raamatusta sekä Aristoteleen ajattelusta. Uuden tiedon luomista ei pidetty tarpeellisena eikä tieteellisiä kokeita tehty.

d) Valistus oli koko kansan aate. ei

Tavallinen kansa ei tiennyt juuri mitään valistusaatteista. Vaikka valistusajattelijat puhuivat tarpeesta lisätä kansalaisten oikeuksia ja tasa-arvoa, ajoivat he ennen kaikkea porvariston oikeuksia suhteessa kuninkaaseen, aatelistoon ja kirkonmiehiin.

e) Renessanssiaikana syntyi käsitys uudenlaisesta ihmisestä. kyllä

Ihmisen ei enää ajateltu olevan vain Jumalan aikaansaannos, vaan hän oli ajatteleva ja kyvykäs. Uusi ihmiskeskeinen ajattelutapa, humanismi, ihaili laajaa ja monipuolista sivistystä. Ihanneihmisenä pidettiin monipuolista yleisneroa (*uomo universale*).

f) Antiikin ihmisen maailmankuva perustui vain uskonnollisiin myytteihin. ei

Antiikin aikana syntyi myyttisen maailmankuvan rinnalle myös tietoon perustuva maailmankuva. Käsitys maailmasta perustui järkeilyyn ja havaintoihin, jotka olivat ainakin jollakin tasolla tieteellisesti todennettavissa. Esimerkiksi tähtitiede, filosofia ja matematiikka kehittyivät.

g) Kirkko ei enää uudella ajalla puuttunut tieteen kehitykseen. ei

Kirkko puuttui tieteen kehitykseen, koska uuden ajan tähtitieteilijöiden havainnot olivat ristiriidassa kirkon opetusten kanssa. Kirkko pelkäsi uusien ajatusten uhkaavan kirkon auktoriteettia. Jos kirkko olisi tunnustanut opettaneensa väärin tähtitaivaan rakenteesta, ihmiset olisivat saattaneet kyseenalaistaa muutkin sen opettamat asiat.

h) Käsite keskiaika luotiin vasta renessanssiaikana. kyllä

Renessanssioppineiden mukaan keskiaika oli antiikin ja renessanssin väliin jäänyt pimeä kehittymättömyyden aika.

i) Nationalismi sai vaikutteita romanttisesta suuntauksesta. **kyllä**

Romantiikka sopi nationalistien ajatteluun, koska romantikot hakivat menneisyydestä kansan yhteistä historiaa. Kansallisromantiikan myötä oman kansan historiaa tutkittiin ja muokattiin mahdollisimman arvokkaaksi.

2. Alla on sitaatteja Eurooppalainen ihminen -kurssin kannalta keskeisistä aatteista. Ne edustavat liberalismia, valistusta, nationalismia ja konservatismia. Yhdistä oikeat lainaukset oikeisiin aatteisiin. Perustele valintasi.

Kaikki on mennyttä, jos sama henkilö tai sama johtomiesten ryhmä, olkoon se aatelia tai kansaa, käyttää näitä kolmea valtaa: säätää lakeja, valtaa toimeenpanna yleisiä päätöksiä sekä valtaa tuomita rikoksista ja yksityishenkilöiden riita-asioita.

Aate: **Valistus**

Perustelu: Kyse on paroni de Montesquieun esittämästä vallan kolmijako-opista. Sen mukaan lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovallan jakaminen eri valtaelinten kesken ehkäisee vallan luisumista vain harvojen käsiin.

Valtioiden ensimmäiset, alkuperäiset ja luonnolliset rajat ovat epäilyksettä niiden sisäiset rajat. Kauan ennen ihmistä itse luonto liittää samaa kieltä puhuvat toinen toisiinsa lukuisin näkymättömin sitein. He ymmärtävät toisiaan ja heillä on kyky tulla ymmärretyiksi yhä paremmin ja paremmin. He kuuluvat yhteen ja muodostavat luonnostaan yhden, erottamattoman kokonaisuuden, joka ei voi sulauttaa ja sekoittaa itseensä syntyperältään ja kieleltään erilaisia kansoja – –

Aate: **Nationalismi**

Perustelu: Tekstissä pidetään luonnollisena, että samaa kieltä puhuvien ihmisten tulisi asua samassa maassa. Nationalismi kannatti ajatusta, että jokaisen kansan tulisi muodostaa oma valtio.

Ranskan kansa on noussut kapinaan lempeää ja lainkuuliaista monarkkia vastaan suuremmalla raivolla, vimalla ja halveksunnalla kuin minkään kansan on koskaan nähty nousevan oikeudettomintakaan vallananastajaa tai verisintäkään tyrannia vastaan. Vastarinta tähtäsi myönnytyksiin, kapina aloitettiin suojellusta asemasta; isku suunnattiin käteen, joka jakaa suosionsoitukset, palvelukset ja vapaudet. Tämä oli luonnotonta.

Aate: **Konservatismi**

Perustelu: Tekstissä kritisoidaan Ranskan vallankumousta, ja konservatismi syntyi Ranskan vallankumouksen seurauksena. Konservatiivit pelkäsivät, että vastaavat tapahtumat toistuisivat Euroopassa. Konservatiivien mukaan yhteiskunta oli pitkällisen kehityksen tulos. Välttämättömiä muutoksia voi tehdä, mutta ylhäältä päin ja maltillisesti.

Ihmisen vapaus – – sisältää ensiksi tajunnan sisällisen vapauden maailman, joka vaatii omantunnonvapautta laajimmassa merkityksessä, ajatuksen ja tunteen vapautta, ehdotonta mielipiteen ja käsityksen vapautta kaikissa asioissa, niin käytännöllisissä kuin tieteellisissä, siveellisissä ja uskonnollisissa.

Aate: **Liberalismi**

Perustelu: Liberaalit uskoivat, että ihminen on luonnostaan hyvä ja järkevä ja pyrkii kehittämään yhteiskuntaa parempaan suuntaan. Aatteeseen kuului ajatus ihmisen mahdollisimman suuresta vapaudesta. Käytännössä liberaalit ryhtyivät 1800-luvulla vaatimaan sanan-, uskonnon- ja elinkeinovapautta.

3. Laita aikajärjestykseen seuraavat tapahtumat aloittaen varhaisimmasta tapahtumasta.

- a) Locke esitti ajatuksensa yhteiskuntasopimuksesta.
- b) Kirjapainotaito keksittiin Euroopassa.
- c) Darwin kirjoitti teoksensa Lajien synty.
- d) Tuomas Akvinolainen yritti todistaa Raamatun sanan oikeaksi antiikin filosofian avulla.
- e) Liberalistinen aate syntyi.
- f) Postmoderni taide syntyi.
- g) Aleksanteri Suuri aloitti hellenismin aikakauden.
- h) Galileo Galilei tutki empiirisesti tähtitaivasta.
- i) Totalitaristiset aatteet olivat vallalla Euroopassa.
- j) Martti Luther käynnisti uskonpuhdistuksen.

g	d	b	j	h	a	e	c	i	f
----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------